

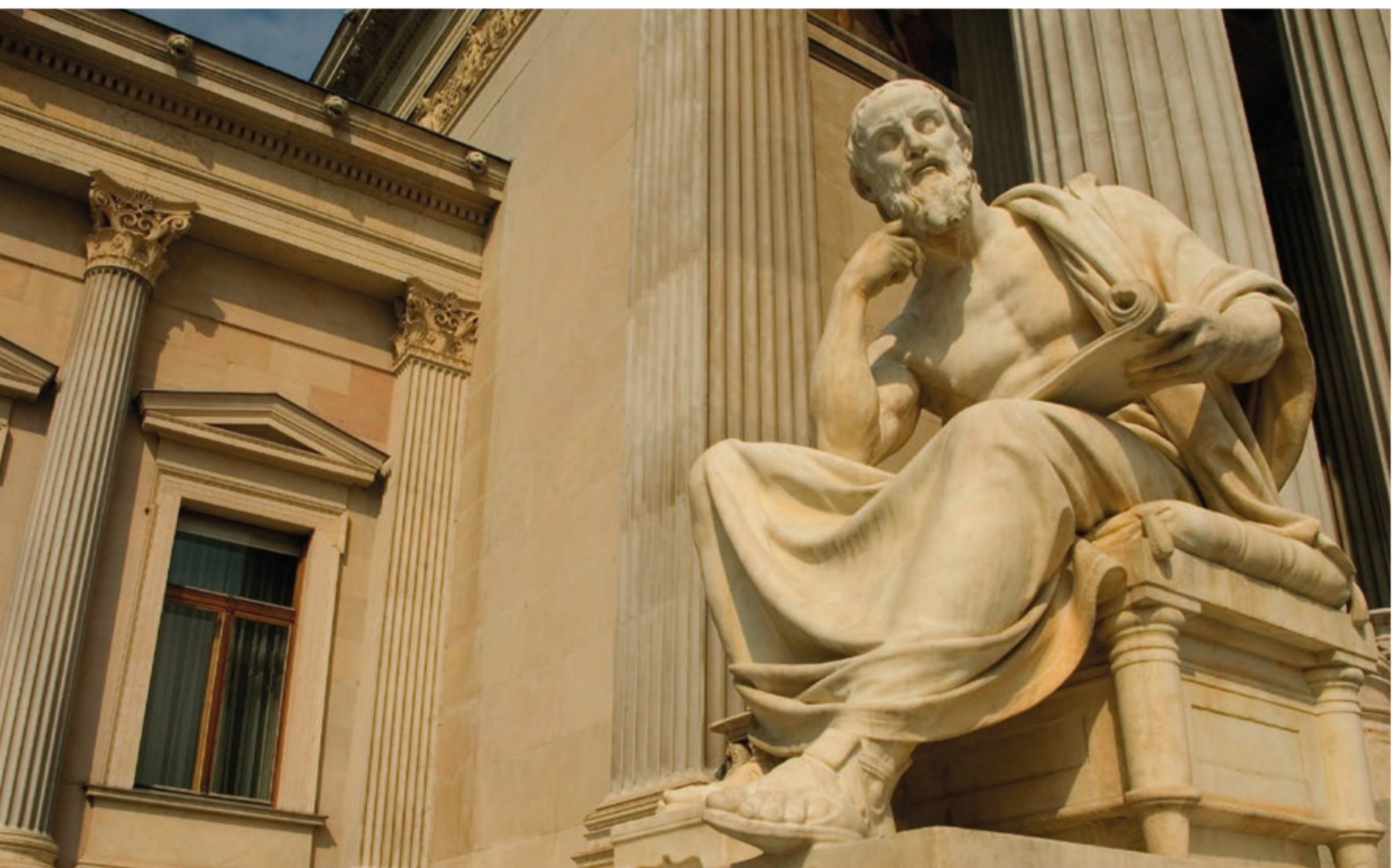
Сергей Стоилов
Герджиков ФИЛОСОФИЯ
ЗА 9. КЛАС В
ПРЕЗЕНТАЦИИ
учебно помагало

© Сергей Герджиков, автор, 2023
© Издателство ЛОКРАТ, 2023

Нито една част от това издание не може да се
променя, копира и разпространява в нарушение на
Закона за авторското право.

ФИЛОСОФИЯ В ПРЕЗЕНТАЦИИ 9. КЛАС

Изданието е по:
ФИЛОСОФИЯ ЗА 9. КЛАС
© Проф. д-р Сергей Герджиков, автор, 2018
По: Арам Агопян, графичен дизайн, 2018
В изданието са използвани снимки от сайта:
www.pixabay.com, Wikipedia и други.
© Издателство ЛОКРАТ, 2023

Пътешествие В света на ценностите

Скъпи ученици,

Философията е търсене на истини за света като цяло. Тя е пътешествие с много посоки и линии. Няма една окончателна философия.

Какъв е смисълът в такова занимание? Всеки, който поема по този път със своите въпроси, намира богатство от отговори, както откриваме богатствата на света при всяко пътуване. Ползата за нас е, че се научаваме да задаваме правилните въпроси, да търсим във вярната посока и да намираме неща, които сме търсели, и такива, които се появяват по пътя. Във философията се учим:

- ДА ЧЕТЕМ И РАЗБИРАМЕ ТЕКСТОВЕ С ФИЛОСОФСКИ СМИСЪЛ;
- ДА МИСЛИМ И ГОВОРИМ САМОСТОЯТЕЛНО И КРИТИЧНО;
- ДА ДИСКУТИРАМЕ С АРГУМЕНТИ;
- ДА ПИШЕМ СВОИ ТЕКСТОВЕ;
- ДА ПРЕДСТАВЯМЕ ПУБЛИЧНО СВОИ ТВОРЕНИЯ.

А сега – приятно пътуване!
Авторът

1 БЛАГА И ЦЕННОСТИ (Нови знания)	11
Блага 12 . Ценности 13 . Сократ и софистите за благата и ценностите 14	
2 КАКВО ЦЕНИМ И ЗАЩО? (Дейности)	16
Ценностите в народната мъдрост: задача-игра 16 . Моята ценностна пирамида и рисунка: задача-игра 17 . Ценностите на моето професионално развитие 18	
3 НОРМИ И ТРАДИЦИИ	19
Норми и правила 20 . Традиции и промени 21 . Общи и различни норми 22	
4 НОРМИ И ДИЛЕМИ	24
Норми и дилеми 24 . Как да постъпя? 25 . Ролева игра: Ние и другите 27	
5 ФИЛОСОФСКО ИЗСЛЕДВАНЕ И РАЦИОНАЛНОСТ	29
Мнение и обоснована теза. Изследване по проблем 30 . Философска рационалност 32	
6 КАК СЕ АРГУМЕНТИРА И КРИТИКУВА	34
Моето мнение, теза и позиция 34 . Аргументиране на теза 35 . Критичен диалог. Дискусия-игра 36	
7 ФИЛОСОФИЯ, ЦЕННОСТИ, НОРМИ	38
Обобщение. Новите знания и умения 38 . Новите понятия 40	
8 ФИЛОСОФИЯ, ЦЕННОСТИ, НОРМИ	42
ТЕСТ. Какво зная? 42 . Какво разбирам? 44 . Каква е моята позиция? 45	
9 СВОБОДНА ВОЛЯ	47
Необходимост и случайност. Принуда и свобода 48 . Свободна воля 49	
10 ЛАОДЗЪ, КАНТ И САРТР ЗА СВОБОДАТА	52
Лаодзъ 52 . Имануел Кант 53 . Малък казус. Жан-Пол Сартр. 54	
11 ИЗБОР И ОТГОВОРНОСТ	56
Свобода от и свобода за 57 . Избор 58 . Отговорност 59	
12 КАК БИХ ПОСТЪПИЛ?	61
Морален казус 61 . Намерен портфейл 62 . Въпроси и задачи към казуса 63	
13 МОРАЛ И ЕТИКА	65
Нрави и морал 66 . Морална ценност и етика 67 . Сократ и Аристотел за добрия живот 69	
14 МОРАЛНИ СВЕТОВЕ И ЕТИЧЕСКИ ТЕОРИИ	70
Кодексът в Библията 70 . Европейска античност (Рим) 71 . Съвременни изследвания на моралното поведение 72	
15 ОБЩНОСТИ, ЦЕННОСТИ И ИЗБОР	74
Общности и ценности. Морални чувства и отношения 75 . Достойнство и уважение 76	
16 ТОЛЕРАНТНОСТ, УВАЖЕНИЕ И СПОДЕЛЕНОСТ	78
Игра: Какво съм готов да споделя и с кого? 78 . Тест за толерантност 79 . Казус: Осведомителка 81	

17 ДОБРО И ЗЛО: АБСОЛЮТНИ И ОТНОСИТЕЛНИ	82
Аристотел за добродетелта. Доброто и Злото в християнството 83 . Отвъд доброто и злото (Ницше) 84 . Конкретно добро и лошо. Съвременен морален релативизъм 85	
18 КОНЦЕПЦИИ ЗА ДОБРО И ЗЛО В СВЕТОВНИ РЕЛИГИИ	87
Християнското разбиране за добродетел. Дзен и пътят на майсторството 88 . Воля за Власт: Ницше 90	
19 ЩАСТИЕ И СМИСЪЛ В ЖИВОТА	91
Удоволствие и щастие 92 . Дълг и грижа 93 . Смисъл на живота и смисли в живота 94	
20 ЩАСТИЕ, СМИСЪЛ И ДЪЛГ	96
Дискусия: Удоволствието или дългът? 96 . „Еклезиаст“ за смисъла на живота 97 . Ситуация с въпроси: какво искаме и правим за другия? Ник Маркс, „Манифест на щастието“ 98	
21 СВОБОДА, НОРМИ И ЧОВЕШКИ ЦЕЛИ	100
Обобщение. Новите знания и умения 100 . Новите понятия 103	
22 СВОБОДА, НОРМИ И ЧОВЕШКИ ЦЕЛИ	106
ТЕСТ. Какво зная? 106 . Какво разбирам? 108 . Каква е моята позиция? 109	
23 ЕСТЕТИЧЕСКИ КАТЕГОРИИ	111
Естетически ценности и категории 112 . Красивото 113 . Възвишеното 114	
24 КАК ОЦЕНЯВАМЕ КРАСОТАТА И ИЗКУСТВОТО	116
Вкус и естетическа култура 116 . Въпросник: Моят Вкус и интереси 117 . Дебат: моята преценка 119	
25 ФИЛОСОФСКИ ТЕОРИИ ЗА ИЗКУСТВОТО	121
Какво е философия на изкуството? 122 . Аристотел за изкуството 123 . Кант за изкуството 124 . Изкуството като игра: една съвременна теория 125	
26 ТЕКСТОВЕ ПО ФИЛОСОФИЯ НА ИЗКУСТВОТО	127
Йохан Хьойзинха 127 . Ервин Пановски 128 . Кенет Кларк 129 . Салвадор Дали 131	
27 ИЗКУСТВАТА ПО СВЕТА	132
Култ, майсторство и изкуство 133 . Древно изкуство 134 . Западно и източно изкуство 135 . Съвременно изкуство 136	
28 МОЕТО ЛЮБИМО ИЗКУСТВО	138
Минианкета: Моего изкуство 138 . Видове изкуства 139 . Проект: Моята колекция 140	
29 ИДЕИ В ИЗКУСТВАТА	142
Култ и религия 143 . Човек и природа 144 . „Разпадане на образа“ и свободно изразяване 145 . Социални функции на изкуствата 146	
30 АНАЛИЗ НА ПРОИЗВЕДЕНИЕ	147
Една класика: Леонардо да Винчи, „Мона Лиза“ 147 . Нещо съвременно: Салвадор Дали 148 . Един артефакт: Панаярското съкровище 150	
31 КРАСОТА И ИЗКУСТВО	151
Обобщение. Новите знания и умения 151 . Новите понятия 153	
32 КРАСОТА И ИЗКУСТВО	155
ТЕСТ. Какво зная? 155 . Какво разбирам? 157 . Каква е моята позиция? 158	

Ориентация В учебника

УРОК ЗА НОВИ ЗНАНИЯ

Въвеждане
Къде сме?

Въпроси и
отговори

1. 2. 3. 4...
части от съ-
държанието
на урока

Понятия

Портрети

Задача

Равносметка
Докъде стиг-
нахме?

Какво Вече зная?

УРОК ЗА ДЕЙНОСТИ

Въвеждане

1. 2. 3. 4...:
описания на
дейности

Познавателни
и функционални
компетент-
ности:

Организиране
на дискусия

Решаване
на дилема и
казус

Ролева игра

Създаване на
текст

Публично
представяне
и презента-
ция

Разработване
на проект

Задачи и въ-
проси

Равносметка

[illegible][illegible]

Част ПЪРВА

ФИЛОСОФИЯ, ЦЕННОСТИ, НОРМИ

1

1 БЛАГА И ЦЕННОСТИ

1. БЛАГА

2. ЦЕННОСТИ

3. СОКРАТИ И СОФИСТИКЕ ЗА БЛАГАТА

Въпроси и отговори

Кои са най-важните неща в нашия живот? Когато
ценим нещо, защо го ценим?
Какво ни ориентира наред лабиринта на живота?

Мъдрият не страда нито от неправда, нито от оскърбление.

Сенека, „За мъдрия“

Ако спечеля, печели цял народ, ако изгубя – губя само мене си.

Васил Левски

1. БЛАГА

Благо

Благата удовлетворяват човешки потребности. Те са дар на природата или наши създания. Платон определя благо като най-висша идея. Според Августин Върховно благо е Бог. Има лични блага (насладата) и общи блага (доброто на човечеството). Има телесни блага като здравето и духовни блага

Какво си пожелаваме за рожденика си? **опишете редовете в учебни тетрадки**

1

2

3

Какво бихме дали или направили за?

а) да спечелим сто лева;

.....

б) добър приятел;

.....

в) да оздравеем от сериозна болест;

.....

г) да живеем 100 години?

.....

2. ЦЕННОСТИ

Ценност

Ценност е осъзнато благо, към което хората се стремят. Такива са: живот и здраве, чест и достойнство, свобода и щастие, собственост, Власт и слава. Ценностите насочват човешкото поведение. Има ценности, които са издигнати като Върховни: Истина, Добро и Красота – ценностите на знанието, морала и изкуството.

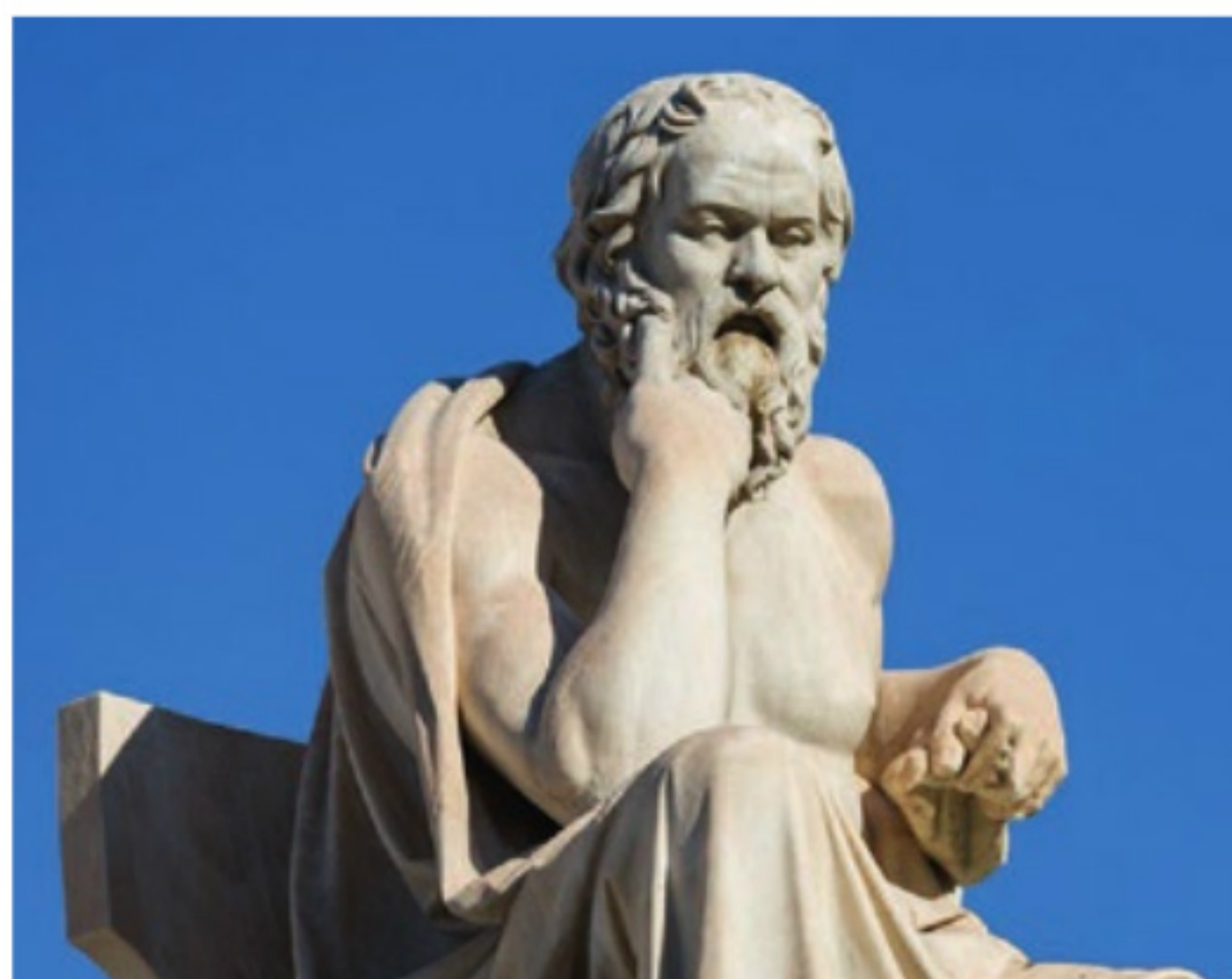
Спомнете си пирамидата на Маслоу: В основата са **телесните нужди**, по-нагоре са **социалните** и най-Високо са **духовните: познание и самоактуализация**. Как ще подредим сега благата? Във Вековете развитие на философията мислителите са търсели **Висши, Вечни и универсални ценности като ЖИВОТА**, които важат за Всички хора по Всяко Време.

Кога оценяваме истински нещата в живота?

Подчертайте верния отговор:

- а) когато ги печелим;
- б) когато ги ползваме;
- б) като ги раздаваме;
- в) когато ги загубим.

3. Сократ и софистите за благата и ценностите

Пред смъртта си осъденият Сократ показва спокойствие и сигурност, че **безсмъртната душа** ще бъде свободна след телесната смърт. Той упреква атиняните, обсебени от **богатството, репутацията и честта** си, без грижа за мъдростта, истината и съвършенството на душата. Според Сократ живо-тът не си струва, ако тялото е съсипано от болести, но и ако душата е увредена от лоши дела („Апология на Сократ“).

Софистите, платени лектори и учители, често се появявали на агората в Атина. Те защитавали гражданските ценности, но изтъквали относителността им. Известна е фразата на Протагор: „Човекът е мярка на Всички неща!“.

Софистите учели, че ценно е знанието, но признавали неговата относителност за всеки. Ценели добродетелта, но изтъквали, че доброто за едни е лошо за други. Все пак очевидно те ценели парите и славата.

Равносметка:

Благата са **дар** от природата или човешки **създания**: живот, свобода, щастие или богатство, власт, слава.

Ценностите като **осъзнати блага** (истина, добро, красота)

Важат в живота ни и ни насочват в нашите постъпки.

ВЪПРОСИ:

Има ли нещо, което човек може да вземе със себе си,
когато напуска света?

А какво ценно може да остави човек след себе си?

